

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Házhoz hordva:

Egész évre	18.—
Fél évre	9.—
Negyed évre	4.50
Egy hóra	1.50
Egyes szám	6 fill.

..

Szerkesztőség:

Deák Ferencz-utca 12. sz.

UJSÁG

POLITIKAI NAPILAP

AZ ORSZÁGOS FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT ERDÉLYRÉSZI HIVATALOS LAPJA

Alapította:

GOMBOS FERENCZ

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Postán küldve:

Egész évre	24.—
Fél évre	12.—
Negyed évre	6.—
Egy hóra	2.—
Egyes szám	6 fill.

..

Kiadóhivatal:

Deák Ferencz-utca 12. sz.

Károlyi Mihály Erdély sorsáról.

Károlyi Mihály gróf a következőket mondta „Az Est” munkatársának:

— Fenntartom ma is, hogy a magyar katonák Erdélyt, mint az ország gyöngyét úgy fogják védelmezni, mint mikor a tigris-től el akarják venni kölykét. Fenntartom ma is, hogyha oda vezényelnék bennünket és oda vezénylik a magyar katonákat, akkor a hazai rög védelmében elszántságig menő bátorsággal fogja megállani helyét mindenki.

— Arról én nem tehetek, ha diplomáciánkat be lehetett csapni és nem tudott a készülő háborúról. Arról én nem tehetek, ha nem tették meg az intézkedéseket, de arról legkevésbé tehetek, ha nem tartották szükségesnek Erdély határainak, területének megvédését. Sajnos, az intézkedés joga nincs a kezünkben. A magyar nemzetben, a magyar katonában levő energia nincs ott kihasználva, ahol kell, mert ha a magyar katona meg tud halni Wolhynia mocsarai közt, ha el tud vérzeni Bukovinában, ha hősként védi Doberdót, akkor el lehet képzelni, hogy — ha a hősiességben van még fokozat — akkor ezzel a fokozottabb hősiességgel fogja megvédeni a hazai földet, megvédeni Erdély bérceit, családi tűzhelyeit.

— Nem én vagyok felelős azért, ha az az idegen, akinek kezére az intézés bízva van, nem tudta kellő időben megtenni az intézkedést és nem tudta megérteni azt, hogy micsoda energia rejlik a magyar katonában akkor, mikor az apai vérével áztatott földet kell megvédeni. Ha magyar hadseregünk volna, akkor Erdély nem maradt volna védtelen.

— Az ellenzék milyen akciót fog a Házban kifejteni?

— Mindenesetre felelősségre fogja vonni a külügyminisztert és a kormányt Erdély megvédése körül elkövetett mulasztásokért, de hogy milyen keretekben történik ez az akció, arról csak a mai pártértekezletek fognak határozni. Az értekezleteknek nem akarok nyilatkozatommal prejudikálni.

Az ellenzék vezéreinek tanácskozása.

Budapest, szept. 4.

Andrássy a tegnap az ellenzék vezéreit tanácskozásra hívta egybe. A tanácskozás órák hosszat tartott és csak a holnapi ülést illetőleg történt megállapodás, amelyet ma este minden pártban a megtartandó értekezleten előterjesztenek. A pártvezérek a holnapi ülésen napirend

előtti felszólalást kérnek, amennyiben ezt megkapják, kifejtik véleményeiket Czernin gróf bukaresti szereplése dolgában. Sürgetni fogják Burián külügyminiszternek, különösen a román háború körüli tájéko-

zatlansága miatti felelősségre vonását, ezenkívül pedig támadni fogják a kormányt azokért a mulasztásokért, amelyeket Erdély megvédése és Erdély egyrészének kiürítése körül elkövetett.

Előcsatározás, tüzéségi tűz az oláh fronton.

Az oroszok hasztalan próbálják megtörni kárpáti frontunkat.

Budapest, szeptember 4. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

(Hivatalos.) Keleti harctér: Románia elleni harc vonal: Előcsatározás, tüzéségi tűz, a helyzet különben változatlan.

Károly főherceg lovassági tábornok hadseregharcvonalai: Az oroszok éjjel-nappal folytatják erőlködésüket, hogy a szövetségesek kárpáti ellenállását megtörjék. Számos ponton elkeseredett harcok támadtak. Az ellenség támadásait tűz- és szurony- és kézigránátharccal vertük vissza. — Az oroszoknak Fundul Moldovától délnyugatra és a Tatar-szoros vidékén elért helyi előnyeit ellentámadásokkal nagyjábólra tönkretettük. — Az ellenség nagy veszteséget szenvedett. Az ellenségnek Brzezanytól délkeletre folytatott veszteségteljes támadásai sem jártak sikerrel. Kis arókrészért a harc még folyik.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregharcvonalai: Az ellenség Zborowitól északra, továbbá Wolhyniában Swiniuchy és Szelwow közt számtalan nagy tömeg felhasználásával intézett támadásai ismétetlen megghiúsultak.

Olasz harctér: Semmi különös esemény.

Délkeleti harctér: Volartól (Valona) délre az olaszok előnyomulását tökéletesen visszavertük. Az ellenség kénytelen volt a Vojusa balpartjára visszavonulni. Valamennyi állásunk újra birtokunkban van.

Höfer altábornagy, a vesérkar főnökének helyettese.

700 oláh fogoly a Dobrudzsában.

A Maguránál és Dornawatrától északra orosz támadásokat vertünk vissza.

Budapest, szept. 4. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Berlin, szept. 4. A nagy főhadiszállás jelenti:

Keleti hadszíntér: Lipót bajor herceg vezértábornagy hadserege: Az oroszoknak Lucktól nyugatra és délnyugatra tegnap megismételt erőlködéseit teljes kudarccal végződtek. Zborowitól északra csapataink a visszacszerzett területet ismételt erős orosz támadások ellen megtartották.

Károly főherceg lovassági tábornok arcvonalai: Brzezanytól keletre és délkeletre áll a harc. Az oroszoknak helyenként elért eredményeit ellentámadással lényegükben tőlük ismét elragadtuk. Egyes árkok megtisztítása folyamatban van. A Kárpátokban Zielonától délre ütközet folyik. Zabietől délnyugatra, a Magura-szakaszon és Dornawatrától északra orosz támadások megghiúsultak.

Balkán-hadszíntér: Német-bolgár haderők a Duna és Fekete-tenger között sikeresen harcolva előbbrenyomultak. Kozniarnál, Debriostól északnyugatra, bolgár lovasság rendetlen visszavonulásra kényszerített román gyalogságot. Tíz tisztet és több mint hétszáz embert elfogtak. A macedón harc vonalon a helyzet változatlan.

Ludendorff, első főszállásmester.

Lapunk mai száma 8 oldal.

Ismét fellángolt a francia offenzíva.

A németek hősiess harcok után mindenütt visszaverték a franciákat.

Budapest, szept. 4. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Berlin, szept. 4. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér: A Somme területén tegnap reggel megkezdett angol-francia támadások nagy kiterjedésen elkezdődött csatára vezettek. A Sommetől északra ez a csata a Besaumonttól a Sommeig terjedő, közel harminc kilométer széles arcvonalon játszódott le. Dacára az Ancre mindkét oldalán és különösen Thiepval és Pozierestől északra fekvő terület ellen intézett, gyakran megismételt francia rohamoknak, a Stein és Marschal báró tábornokok vezetése alatt harcoló derék csapataink megtartották állásaikat, gyers ellentámadással visszafoglalták a Mougnette-majornál, Pozierestől északnyugatra, átmenetileg elvesztett területet és az ellenségnek nagyon súlyos veszteséget okoztak. Tovább keletre erős tűzsergűnk az ellenséget rohamállásaiban lefogta. Csak éjjel sikerült neki a Fourceaux erdőnél előretörni, de visszavertük. Minden eddigi löszerpazarlást felülmúló előkészítő tüzelés után Guinchy és a Somme között fellángolt a harc és a késő éjjeli órákig dühöngött.

A Maroson való román átkelési kísérletek megheiusultak.

Budapest, szept. 4.

A sajtóhadiszállásról jelentik: Csapataink a Cserna nyugati partján új állásaikban erőyes támadásokkal szemben vitézsül megmaradtak. A románok előnyomulása néhány nap óta meglassabbodott. Gyergyóban a románok elhagyták a szorosokat. Gyergyószentmiklós környékén, a Maros völgyébe jutottak s meg is kísérelték a folyón való átkelést, de tűzsergűnk megakadályozta.

Temesvár, szept. 4.

Értesülésünk szerint az elmúlt 24 óra alatt Orsovánál a helyzet lényegesen megjavult. A város teljesen a kezünkben van s mindenfelől az a hír érkezik, hogy a román előnyomulás megállott.

A svéd-orsz konfliktus.

Basel, szept. 4.

A „Baseler Anzeiger“ jelenti Stockholmból: Az antant újabb erőlködései Svédország ellen végre olyan rendszabályokra indítanak, amelyet egyébként Svédország kerülni szeretne. Hasonló értelemben írnak a „Vagens Nyeter“ és az „Afton bladet“ is.

Róman torpedónaszádok támadási kísérlete Várna ellen.

Kopenhága, szept. 4.

Párisi lapok tudósítói táviratozzák, hogy román torpedónaszádok ágyúzták Várnát, de nyomban vissza is húzódtak, mert egy török hajóhad közeledését jelentették.

Ivanov tábornok a román királynál.

Bukarest, szept. 4.

Ivanov tábornok, a romániai orosz csapatok parancsnoka 5 más orosz tiszttel Bukarestbe érkezett, ahol a király kihallgatáson fogadta. Az orosz csapatok Csernavoda—Szilisztria

Kirchbach és Fussbender tábornokok vitéz csapatai a teljesen szétlőtt első állásba benyomult ellenséggel szemben minden talpalattnyi földet hősiess ellenállással védelmeztek és a rohamot a második védelmi vonalban megállították. Guillemont és le Foret az ellenség kezén van.

A Sommetől délre, a Barleuxtól délnyugatra fekvő szakasz kivételével, sikerült tűzsergűnknek a francia támadások keresztülvitelét megheiusítani. A Barleuxnél támadásba kezdő erőket **vérösen visszavertük.** A Maastól jobbra a franciáknak a Thiaumont-erőd és Fleury ellen megkísérelt támadásai sikertelenek maradtak. A Fouvilleszszakadéknál a francia állásnak egy a mi vonalunkba besarkalló szögletét gondos előkészítés után az ellenségtől megtisztítottuk. Tizenegy tisztet, négyszázkilencven főnyi legénységet elfogtunk és többszörös ellenséges ellentámadásokat visszavertünk. A szeptember harmadikára virradó éjjel hadi és tengerészeti léghajók megtámadták London várát; a megfigyelés szerint jó eredménnyel bombázták. Egyik léghajónk az ellenséges tűzben lezuhant.

Ludendorff,
első főszállásmeister.

és Gyurgyevó irányába előrehaladtak. Orosz részről összezsapásra várnak egy Xantiból észak felé küldött bolgár haderővel.

Pesszimisták az oláh kritikusok.

Stockholm, szept. 4.

Bukaresti táviratok szerint oláh katonai kritikusok nagyon komolynak ítélik meg a helyzetet.

Csapataink logikus visszavonulása Erdélyben.

Hága, szept. 4.

A pétervári „Börs ezeitung“ hivatalos román forrásból értesül, hogy a magyar csapatok erdélyi visszavonulása nem dönti el a helyzetet az oláhok javára. A visszavonuló csapatok logikus defenzív akciót végeznek, amelynek keresztülvitele a monarchia és Románia közötti frontot acélkeménységű akadállyá szilárdítja.

Menekülők áradata Bukarestben.

Lugano, szept. 4.

Bukaresti lapok jelentése szerint a román főváros három nap óta tele van menekülőkkel. A hatóságok az egész bolgár-román határvonalat kiürítették és a lakosságot az ország belsejébe szállították. A menekülők nagyrésze Bukarestben telepedett le, miáltal az élelmiszerek árai rohamosan emelkedtek. A menekültek megjelenése nagy riadalmat okozott. Bratianu és a polgármester szükségesnek tartották külön kiáltványban megnyugtani a közönséget.

Görögország válságos órái.

Az antant ultimátuma Görögországhoz.

Lugano, szept. 4.

A „Corriere della Sera“ megcáfolja a görög király lemondásáról szóló híreket. Ama tény — írja a lap —, hogy az antant Pireusban csapatokat partraszállított, azt bizonyítja, hogy a négyesszövetségnek még mindig ügyelni kell arra, hogy Görögországnak érdekeit meg ne károsítsa. A francia követ által átnyújtott jegyzék ultimátum-jellegű volt s súlyos fenyegetéseket tartalmazott, többek közt, hogy az antant csapatokat fog partraszállítani. A német császár

sógorának, Konstantin királynak, még mindig meg van a presztízse a népek szemében, ezért a forradalomban nem lehet bizni. Nem a forradalomra van szükség — mondja —, hanem az antant erőyes rendszabályaira. Görögországnak teljesen el kell venni a mozgási szabadságát, nehogy árthasson nekünk.

Rotterdam, szept. 4.

A Reuter-ügynökség távirata szerint a görög király ismét fogadta az antant követét. A tárgyalás főtemája a német-bolgár csapatok macedóniai előnyomulása volt. Az antant diplomatai és a görög király között helyreállott a régi szívélyes viszony.

A nemzeti bizottság kormánytá nyilvánította magát.

Genf, szept. 4.

A „Petit Parisien“ jelenti Szalonikiból: A nemzeti védelmi bizottság ideiglenes kormánytá nyilvánította magát. Csendőrk, katonák, továbbá önkéntesek jelentkeztek a bizottságnál és felajánlották szolgálataikat. A szalonikii nemzeti védelmi bizottság egy tűzérezdesből, egy huszárezrezdesből, Szeresz, Venizelosz-párti képviselőből és hat kevésbé ismert személyből áll. A bizottság száz csendőrral rendelkezik, akik Venizelosz kipróbált hívei. Mazakis ezredes, a görög brigád parancsnoka csatlakozott a bizottsághoz, hogy Görögország területéről elűzzék a bolgárokat. Ezenkívül még egy csomó önkéntes csatlakozott, akik az arzenálból felfegyverezték magukat. Valamennyien kék karcsallagot viselnek annak jeléül, hogy a macedonia hadsereghez tartoznak. Szimrakakis ezredes, aki antantbarát érzelmű, Athénban közigazgatási tisztséget tölt be.

A görög király tényleges fogságban van.

Berlin, szept. 4.

A „Lokalanzeiger“ jelenti: A görögországi kormányhatalom már teljesen az antant kezébe ment át. A királyhű csapatokat az antant csapatok körülfozták, lefegyverezték s parancsnokukat, Trukópis ezredest elfogták. A beteg király a tatói kastélyban van tényleges fogságban. A Zaimis-kabinet visszalépése órák kérdése. Venizelosz hajlandó a kormány elváltására.

Görögország elfogadta az antant követeléseit.

Genf, szept. 4.

A Reuter-ügynökség jelenti Athénból: A görög kormány az antant összes követelését elfogadta. Az antant már tegnap átvette az összes posta- és táviró-forgalom ellenőrzését.

Elhalasztják a görög választásokat.

Hága, szept. 4.

A Reuter-ügynökség jelenti: Konstantin király határozottan ellenzi Görögországnak a háboruban való részvételét. A választásokat tizenhárom nappal elhalasztják.

LEGUJABB

Az ellenzék tanácskozása Erdély ügyében.

Batthyányi támadja Buriánt.

Budapest, szept. 4.

Az egyesült függetlenségi párt ma esti értekezletén Apponyi elparentálta Sággy Gyulát, azután megállapították a munkarendet. Kijelentették, hogy Erdély védelmére minden lehető intézkedést meg kell tenni. Az alkotmánypárt és a néppárt megbeszélte a politikai helyzetet.

A Károlyi-párt esti értekezletén Károlyi bejelentette, hogy az ellenzéki vezetők mai értekezletén közölte, hogy semmi-fele megegyezésbe nem megy bele. Megállapították, hogy Erdély védelmében **olyan mulasztásokat követtek**

el, hogy a kormányt a legszigorubb felelősségre kell vonni.

Batthyányi Tivadar hevesen támadta **Forgách János grófot, Czernint és Buriánt és a bűnösök ellen a legszigorubb eljárást követeli.** Határozati javaslatot terjeszt elő, mely szerint magyar csapatokat vezényeljenek Erdélybe. Több felszólalás után a javaslatot elfogadták.

Az ellenzéki vezérek és Tisza tanácskozása.

Budapest, szept. 4.

Az ellenzéki vezérek közös tanácskozásuk után felkeresték Tisza Istvánt, akivel hosszasan tanácskoztak.

Az ellenzék megegyezett Tiszával.

Tisza biztosítja a legszélesebb kritikai szabadságot

Budapest, szept. 4.

Politikai körökben elterjedt hír szerint a miniszterelnök megegyezett az ellenzékkel. Ezek szerint a parlamentet nem napolják el. Tisza biztosította az ellenzéknek a legszélesebb alapokon való kritikai szabadságot, azzal a kikötéssel, hogy a hadieseményekkel kapcsolatos **kényes természetű kérdéseket zárt ülésben vitatják meg,** viszont az Erdélyre vonatkozó felszólalások nyílt ülésben fognak megtörténni. Az ellenzék megállapodása Tiszával a következőkben foglalható össze:

A kormány módot ad az ellenzéknek ahhoz, hogy bírálatot gyakorolhasson oly módon, hogy hozzájárul Andrássy delegációs indítványának napirendre tűzéséhez.

Az ellenzék teljes garanciát nem vállalhat a felszólalásokra vonatkozóan, mert Károlyi szabadkezet tartott fenn magának. Epp ezért Tisza is fenntartotta szabad elhatározását s így, ha a vita elfajulna, a többség nem fogadja el a delegáció egybehívásáról szóló javaslatot.

Újfajta Zeppelinek Bukarest fölött.

Nagy rombolást vittek véghez az oláh fővárosban.

Genf, szept. 4.

A Radió-ügynökség jelenti Bukarestből. A két legutolsó éjszaka újfajta Zeppelinek támadást intéztek Bukarest ellen. Bukarest teljesen sötétségben volt s így a bombák csekély anyagi kárt okoztak. A bombaszilánkok egy fiatal leányt megsebesítettek.

Genf, szept. 4.

A „Petit Parisien” szerint Bukarestben a Zeppelinek ellen tett **védintézkedések ellenére a legutóbbi támadások nagyon eredményesek voltak. Több városrészt bombáztak és a bombák jelentékeny károkat okoztak. Többen megsebesültek. A román jelentés csak csekély kárról számol be, de tény, hogy a bombák nagy pusztítást vittek véghez. A pánik Bukarestben óriási volt.**

Német repülők bombázták Constancát.

Berlin, szept. 4.

Szeptember 3-án jelenti a Wolff-ügynökség: Német tengeri repülőgépek bőségesen bombázták Constanca kikötői telepét, gabonarakarait, olajtartályait, egy „Kagul” nevű orosz cirkálót és négy torpedórombolót. Jó sikert figyeltünk meg. Az összes repülőgépek, heves ellenséges tüzelés ellenére, sértetlenül visszatértek.

Brassómegeye kiűritésének hiteles története.

Beszélgetés Szervátius Lajos alispánnal.

(Saját tud.) Az a perfidia és alávalóság, amellyel Románia Magyarország hatátmadását előkészítette, a legnehezebb feladat elé állította a közigazgatási hatóságokat. Csak a határszéli vármegyék vezetőségének és a közönség csodálatos lelkierejének és önuralmának köszönhető, hogy a kiűrités lebonyolítása, a körülményekhez viszonyítva, elég rendesen történt meg. Igaz, hogy a lakosság értékeinek csak kis részét szállíthatta el, mert az a tény, hogy Románia már a hadüzenet előtt megkezdte az ellenségeskedést, lehetetlenné tette azt, hogy mindenki egész vagyonával meneküljön, de az adott viszonyokhoz mérten több körütekintéssel nem végezhetők a kiűrités, mint ahogy ez például Brassóban és Brassómegeyében történt.

Tudósítónk felkereste az ezidőszert Kolozsváron tartózkodó Szervátius Lajos brassómegeyi alispánt, aki kronologikus sorrendben beszélt el mindazt, ami vármegyéjében a hadüzenetet követő napokban történt:

— Vasárnap este háromnegyed 10 órakor tudtam meg, hogy Románia részéről a hadüzenet megtörtént. Azonnal összeköttetésbe léptem telefonon a belügyminisztériummal, ahol egy miniszteri tanácsossal beszéltem s utasítást kértem további intézkedéseim megtételére. Azt a választ kaptam, hogy a belügyminiszterrel közölni fogja előterjesztéseimet s további utasításokat fog adni.

— En továbbra is permanenciában maradtam s pozitív értesüléseket kaptam arról, hogy Felsőtömösnél megkezdődtek a hadműveletek. Predealon az oláhok megtámadták csendőreinket. Burg határrendőrkapitány autójára rálöttek. Mindezt úgy a főispánnal, mint velem közölték. Katonai körökből is úgy informáltak,

hogy a harcéri helyzet úgy fejlődött, hogy a környék kiűritése feltétlenül időszerű. A belügyminisztériummal újra érintkezést kerestem s arra utasítottak, hogy amennyire a fejlemények halaszthatatlanul szükségessé teszik, tegyem meg az evakuálásra intézkedéseimet, különben reggel 7–8 óra között határozottabb formában közlik velem a tennivalókat.

— Annak tudatában, hogy a kiűrités szükséges, rögtön intézkedtem, hogy az államértékek biztonságba helyeztessenek. Schnell brassói polgármestert és a főszolgabírákat értesítettem, hogy a kiűritésre vonatkozó intézkedéseket meg kell tenni. A kiűrités a legteljesebb csendben és rendben történt. A lakosság higgadtan és méltósággal viselkedett. En magam Mikes főispánnal együtt egész éjszaka fenntartottam az összeköttetést a katonai hatóságokkal. Délben egy órakor írásbelileg igazoltattam a városban állomásozó tábornokkal, hogy a harcéri helyzet olyan, hogy a tisztviselők igazoltnak láthatják a városból való távozást. Ezután elnéztem még a különböző hivatalokba s hétfőn délután 5 órakor egy mozdonyon elhagytam a várost. Földvárra mentem. Kocsin hajtattott ide a főispán is. Az volt a szándékunk, hogy az éjszakát itt töltsük, katonai részről azonban Földvár veszélyeztetett helyzetére figyelmeztettek. Kocsin, a menekülőkkel együtt indultunk el este 9 órakor Földvarról. Veresmarton és Szászmagyaroson keresztül Homoródra érkeztünk kedden reggel 4 órakor. Az állomásfőnök a főispán urat, akit betegen talált a román hadüzenet és engem egy üres vagonba helyezett el. Vacogó fokkal, egy szál überciberben dőlünk le a kocsiban. 3 órát töltöttünk itt, reggel 7 órakor Homoródról Segesvárra mentem, hogy itt várjam be a menekülők érkezését. A segesvári

hatósági vezetőkkel érintkezésbe lépve, bevártuk, amíg a Barcaság összes községei Segesváron áthaladtak. Mikor az utolsó község is elment, én is vonatra ültem s Kolozsvárra jöttem. Itt fogom bevárni a további utasításokat. A brassómegeiek menekülése a legrendszeresebben történt. Minden község az illető községi jegyző és bíró és a kijelölt bizalmiférjak vezetése alatt utazott.

— Sok érdekes momentum történt utazásunk alatt. Barcarozsnyó községben a menekülő brassómegeiek résztvettek a tölcsvári szoros harcain első magyar áldozatának temetésében. Az illető **Dávid Mihály,** aki az Ujtohán és Ótohán között kifejlődött ütközetben megsebesült s Barcarozsnyóra szállították. Itt halt meg s sirja fölött **Lander Gusztáv** ev. lelkész mondott gyászbeszédet. Alig ért véget a gyászszertartás, megjött az utasítás, hogy rövidesen Rozsnyó is tűz alá kerülhet s ezért a menekültek sietve hagyták el a községet.

— Teljes önérzettel jelenthetem ki, hogy noha a hadüzenet híre megdöbbentő váratlansággal ért bennünket, emberileg minden lehetőt megtettünk, hogy a menekülő lakosság életét biztosítsuk. Jellemzésül elmondok egy esetet arra vonatkozólag, hogy maguk a brassói románok sem sejtették a készülő hadüzenetet. Vasárnap délelőtt egy abszolút korrekt, 70-ik évében járó előkelő brassói úrral találkoztam, akiről köztudomású volt, hogy benső barátságban él Marghilomannal s a kiváló román politikussal néhány nappal előbb találkozott. Az illető arról biztosított engem, hogy Romániával semmi baj sincs. Hétfőn délelőtt — a hadüzenet után — ismét összetalálkoztam vele.

— Uram, önnek kitűnő értesülései vannak! — mondtam neki.

Az illető könnyezve, meghatott hangon erősködött, hogy sejtelve sem volt mindezekről.

— Ne tartson gazembernek, higgyen nekem, alispán ur — zokogta —, teljes jóhiszeműséggel tettem kijelentéseimet.

Mikor elváltunk, akkor is könnyezett s kijelentette, hogy reméli, hogy mielőbb ismét találkozni fogunk a brassói vármegyeháza előtt.

A Székelyföld földönfutói.

Gyergyóiak, udvarhelyiek, háromszékiek a pályaudvaron. — **Vakar P. Arthur** elbeszélése a menekülő-vonat utjáról. — **Keresztelő és temetés a vonaton.**

(Saját tud.) Délután 5 órakor tulsufolt menekülő-vonat fut be a kolozsvári állomásra. A vonatablakból, sápadt, kócos, agyongyötört arcok tekintenek ki. Leugrálnak a vonatról, vizet keresnek. Fűrge iskolásfiuk száguldják körül a vonatot és meleg levesre invitálják a Székelyföld bujdosóit. Ügyvéd, lelkész, tanár mellett harisnyás székelyek, kalapos uriaszonyok között pruszlikos székely leányok állanak meg a kenyér- és levesosztó bódék előtt. Meggyötört arcukon a szenvedés és a mindenbe belenyugvás kifejezése. Szótlanul türik sorsukat, hallgatóan igyekeznek kiűzni fejükből a kálváriajárás keserűségeit.

Itt-ott ismerős arcokra bukkanunk. Az egyik vasuti kocsiából magas, mélytűzü pillantású uriaszony ugrik le: **Gálffy Annuska,** egy erdélyi alispán elvált felesége. Az ő hamvas arcán is barázdákat vágtak az átélt borzalmak. Udvarhelyről jött, amelynek kiűritését tudvalevőleg szintén elrendelték.

Háromszékből jórészt parasztasszonyok érkeznek. Az intelligencia nagy része már korábban utrakelt. Sok a gyergyói menekült. Családjával együtt érkezett **Vakar P. Arthur** dr. ügyvéd, szerkesztő Gyergyószentmiklósról. Emeletes házát, nyomdáját, földjét hagyta ott. Örömmel fedez föl bennünket a peronon. Beszéd helyett átnyújtja a vonaton hevenyészve papírra vetett jegyzetét. Ebben írja: „Soha még ilyen nehezen nem szakadtunk el tőled, Székelyföldünk. Soha nem volt ilyen hosszú és fájdalmas az elválás. Hosszas volt, mert csak

Vapok nehéz hányattatása után tudtunk kivergődni hegyeiből. Fájdalmas volt, mert csak most láttuk igazán, de nehéz megpróbáltatások árán, hogy mit eredményezett az, hogy a Székelyföldnek nincsenek vasutjai. Egy milliónál több ember élete és vagyona volt rábízva az ugynevezett „körvasut“-ra. Derék munkát végzett a székely körvasut, mert megtett mindent, még a lehetetlenből is sokat. Sokat, de sajnos, nem mindazt, amit kellett volna.

Hát bizony, másképpen ment volna a dolog, ha Csíkszereda és Székelyudvarhely között vasutvonal szeli át az utzakaszt. Így bizony a menekülők közül ki szekeren, ki gyalog igyekezett elérni az első vasuti állomást. A tegnap Kolozsvárra befutott menekülő vonat Segesváron szedte fel a Székelyföld minden részéről összeverődött menekülőket. Erős lélekkel szenvedték el a menekülők az utazás rettenetes fáradalmait. Napokig utaztak Kolozsvárig és bizony utközben nem sok jelét találták a közönség részvételének és rokonszenvének. Sok a panasz a fővárosi vasúti étteremre, ahol a bérő alig látja el valamivel a menekülőket.

Temetés és keresztelés ünnepi szertartásának látványosságában volt része a vonat utasainak. B. G. palotailovai iparos 8 hónapos gyermekét halálos betegnek kellett elhozni bölcsőjéből. Virágosvölgyön kiszendvedett a csecsemő s mindjárt el is földelték. Marhakocsiból emelték ki a picike faládát s a menekültek könnyező arccal álltak körül az apró sirhantot. A szomszédos vagonban O. M.-né székelyudvarhelyi asszony egy fiugyereket adott életet. Egy menekült lelkész nyomában meg is keresztelte az apróságot.

Vákár Arthur érdekes dolgokat mondott el az oláh invázió első idejéről:

— Békáson — ugymond, — éjjel 10 órakor jelentkeztek az első reguláris csapatok. Mikor az első puskaropogást meghallották, az ott állomásozó csendőrök följejlődtek s „Eljen a magyar“ kiáltással rohantak előre. A község háza előtt hangok hallatszottak:

— A magyar papot fogjátok el! A jegyzőt! A román kath. pap és Csató jegyző éppen szekereikre kapaszkodtak föl. A lelkes lovainak hámsztrángját elvágta. Az athléta természetű, erős székely pap kiszakította magát s egy nadrágban, a hegyeken keresztül menekült be Gyergyószentmiklósról. Arról, hogy a csendőrök és az oláh katonák összetűzésének mi lett a vége, semmit sem tudok.

Később jötték értesülése szerint, ahova rendes oláh csapatok vonultak be, ott az élet és vagyonbiztonság eléggé meg volt védve. Gyergyószentmiklóson az Alfalu faipar nagy gyártelepe kigyulladt és leégett még az oláh bevonulás előtt. A kár legalább egy millió korona.

Elmondta Vákár, hogy az állatállomány összeszedésére nem történtek intézkedések. Elemi kötelesség, hogy az állatállományt szedje össze az állam s nyomában elégitse ki az eladókat.

Mikor Vákárral beszélgetünk, körülállnak bennünket a székely menekültek s bölíngatnak hozzá. Most, hogy vagyonuk pusztulása árán életüket legalább megmentették, ököibe szorult kézzel mondják mindannyian: *Ezt a kölcsönt vissza kell adnunk az oláhoknak, ha addig élünk is.*

Ítélet a Strasser-ügyben.

Strassert 3 évi fegyházra, Guráth Bélát 8 havi börtönre ítélte el a törvényszék.

(Saját tud.) A kolozsvári törvényszék gyorsított bünvádi eljárás szerint ítélező ötös tanácsa tegnap a késő délutáni órákban, három napig tartó zárt tárgyalás után meghozta a különböző visszaélésekkel vádolt Strasser Rudolf és társai kórházi élelmező, hadseregszállítók bűnügyében az ítéletet. A kolozsvári kir. ügyészség — mint közöltük — Strasser Rudolf ellen egyrendbeli hadiszállítás körül elkövetett visszaélés, kétrendbeli hadviselés érdekei ellen elkövetett büntető és kétrendbeli megvesztegetés,

Guráth Béla kolozsvári lakos pékmester ellen egy-egy rendbeli hadiszállítás körüli büntető elkövetése miatt s végül a katonai szolgálatot teljesítő Matulicsek János ellen egyrendbeli hadiszállítás körüli visszaélés büntette és háromrendbeli, a hadviselés érdekei ellen elkövetett büntetőben való felbujtási részesség címen emelt vádat.

A törvényszék szombat délelőtt kezdte meg a bűnpör tárgyalását zárt ajtók mögött s három nap alatt, végezve a bűnpör hatalmas anyagával, tegnap este 7 órakor meghozta az ítéletet. A bíróság a bizonyítékok alapján úgy Strasser Rudolfot, mint Guráth Bélát a vádbeli cselekmény elkövetésében bűnösnek mondotta ki s ezért, az enyhítő körülmények figyelembevételével, Strasser Rudolfot 3 évi fegyházra, 8700 korona pénzbüntetésre, 5 évi hivatalvesztésre és a bűnügyi költségek megtérítésére, Guráth Bélát 8 havi börtönre, 2000 korona pénzbüntetésre és 5 évi hivatalvesztésre ítélte el. Az ítélet ellen úgy Péter Samu dr. királyi ügyész, mint vádlottak védői, semmiségi panaszt jelentettek be.

HIREK

„A helyzet lényegesen megváltozott.“

Betegh Miklós nyilatkozata.

A város lakosságának a menekültek nagy tömegekben való érkezése által eléggé indokolható nyugtalansága — ez kétségtelül megállapítható — lehiggadt s a közönség nagy rétegei erős bizalommal néznek a hadiesemények elé. Rémüldözök természetesen akadnak s a gyorsfutók, akik a besztercei pánik alkalmával is jelentkeztek, szintén megmozdultak. Pedig Kolozsvár veszélyeztetettségéről egy pillanatig sem lehetett komolyan szó s nem lehet főleg most, hogy a miniszterelnök által is jelzett ellenintézkedések kezdetüket vették. Munkatársunk fellekereste tegnap Betegh Miklós kormánybiztos, akinek előttünk tett nyilatkozatából kiemeljük azt a kijelentést, hogy *a hadihelyzet lényegesen megváltozott* és ennek néhány nap múlva érezni fogjuk előnyös következményeit.

A kormánybiztos érdekes nyilatkozata a következő:

— A román háború következtében senkinek sincs oka a nyugtalanságra, ami csak rossz vért szül. A polgárságnak a mai nehéz időkben higadtan kell várni a történeteket. Az idegesnek nincs semmi helye. Férfiasan és bátor türelemmel kell fogadni a híreket és nem szabad mindenféle ellenőrizhetetlen meséknek felülni s abból még nagyobb históriát kitalálni. Mint a pompéji katonák, aki az utolsó pillanatig állta a tüzet, úgy kell nekünk most viselkednünk. Veszély itt senkit sem fenyeget, csak azokat, akik sötét, bornirt hírekkel traktálják embertársaikat és ijesztgetik a várost. A nyulszívű emberek beteges és fantasztikus meséinek nem szabad felülni. *A hadihelyzet lényegesen megváltozott és ennek néhány nap múlva érezni is fogjuk előnyeit.* A felvonuló katonaság garancia arra, hogy itt mindenki nyugodtan végezheti polgári munkáját.

— (Apáthy István Budapesten.) Dr. Apáthy István a Kolozsvárra érkező erdélyi menekültek ügyében, a polgármester fölkérésére, tegnap este neje kíséretében Budapestre utazott, ahonnan a lehető legrövidebb időn belül vissza fog térni, hogy itthon folytassa a menekültek ellátásának szervezésében megkezdett munkáját.

— (Az elutazások szabályozása.) A Máv. kolozsvári üzletvezetősége a Kolozsvárról Buda-

pestre való utazást az alábbiakban szabályozza: A forgalomban levő vonattal nagyobb részben csak az átvonuló menekültek utazhatnak és csak kivételesen engedtetik meg, hogy kolozsváriak is utazhassanak. Aki utazni akar, annak a polgármesteri hivatalban délelőtt 9—11-ig igazolványt kell kérnie, amelynek ellenében a vasutnál megválthatja az utazásra szóló vasúti jegyet. Ilyen igazolvány nélkül a pályaudvar előcsarnokába belépni tilos. A városi menetjegyi irodában jegyek nem szolgáltatnak ki. Uti poggyászt minden menetjegy után csak 50 kg. súlyig lehet feladni.

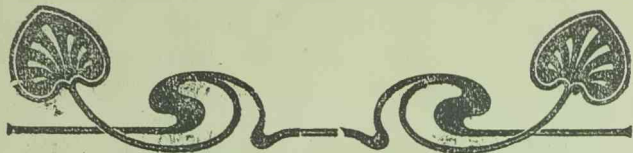
— (Nézeteltérések a Duna-konferencián.) Budapestről táviratozzák: A Duna-konferencia az akadémia dísztermében ma délelőtt tíz órakor kezdődött meg. A konferencián a kormány részéről Harkányi kereskedelmi miniszter, Ghillány földmívelési miniszter, Némethy Károly és Lers Vilmos államtitkárok, a bolgár és a török főkonzulok vettek részt. Az emelvényen Bárczy budapesti, Bayer regensburgi, Weiskirchner bécsi polgármesterek foglaltak helyet. Az előzetes értekezleten Bárczy polgármester azt indítványozta, hogy Budapesten létesítsenek egy szervezeti központot. Az indítványt a németek elfogadták, de Weiskirchner bécsi polgármester kijelentette, hogy nem egyezik bele és ellenindítványt fog benyújtani. Erre való tekintettel a magyarok visszavonták az indítványukat, de a nézeteltérés hatása miatt a konferenciát, aminek a tanácskozása két napra volt tervezve, ma befejezik. Bárczy megnyitó-beszéde után Harkányi miniszter üdvözölte a jelenvöltoakat. Weiskirchner bécsi polgármester kijelentette, hogy ellenjavaslatot nyújtana be, hogy ne Budapest, hanem Bécs legyen a Duna-konferencia színhelye. A kérdésben nem döntöttek. A németek szerint Budapest sokkalta alkalmasabb Bécsnél. Ezután a főváros megvendégelte a kongresszus tagjait. A regensburgi delegátus az erdélyi menekültek részére tetemes összeget gyűjtött. Holnap a főváros nevezetességeit szemlélik meg.

— (Sághy Gyula temetése.) Budapesti tudósítónk táviratozza: Sághy Gyula képviselőt ma délután temették el az egyetem aulájából. A temetésen megjelentek a politikusok, az egyetemi tanárok, azonkívül nagyszámu közönség vett részt. A ravatalnál Apponyi Albert mondott búcsubeszédet, a sírnál pedig Ábrahám Dezső beszélt. Apponyi az egyesült függetlenségi párt, Ábrahám pedig a Károlyi-csoport nevében búcsúztatta el az elhunyt képviselőt.

— (Rehabilitált felügyelő.) Az Ujság régebben közölte, hogy a rendőrség a cs. és kir. katonai raktáraknál, egy névtelen feljelentésből kifolyóan, nagyobb lopásokat fedezett fel. A nyomozás rendjén házkutatást tartottak a telep felügyelőjénél, Kalinovszky Dezsőnéél, akinél 3800 korona olyan készpénzt találtak, a minek eredetéről nem tudott az első pillanatban felvilágosítást adni. A rendőrség ezt a pénzt bűnjelként lefoglalta. Időközben a gyanúsított asszony igazolta, hogy a pénzt hadban levő férje távollétében liba- és disznóhizlalással szerezte. Ezeknek a bizonyítékoknak alapján a rendőrség a nyomozást beszüntette s a lefoglalt pénzt visszaadta.

— (A menekült tanárok és nyugdíjasok fizetése.) A vallás- és közoktatásügyi miniszter tegnap táviratilag értesítette a kolozsvári tanterületi főigazgatót, hogy a közoktatási kormányzat alá tartozó és Kolozsvárra menekült tanárok, tisztviselők és nyugdíjasoknak egy havi fizetéséről szóló bélyegtelen nyugtáját láttamozza, amelynek ellenében a kolozsvári királyi adóhivatalnál a tanárok egy havi járandóságát ki-

Italmérők figyelmébe!
Ajánlok szilvóriumot,
rumot és más italokat
előnyös árban.
Szilágyi Eleonora.

Szinkör-Mozgó

Kedden:

Haramia fogás.

Izgalmas amerikai film-ujdonság

Szerdán:

A társadalom hiénái.

Detektiv-dráma 3 felvonásban.

Rendes helyárak:

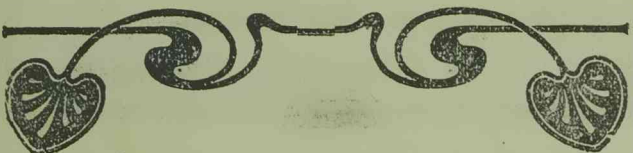
Páholy..... 1 kor. Alsó erkély 50 fill.
Földszint..... 70 fill. Felső erkély 40 fill.

Előadások kezdete hétköznapokon:

5 órakor, 6¹/₂-kor, 8-kor és 9¹/₂ órakor.

Előadások kezdete vasár- és ünnepnapokon:

2¹/₂-kor, 4-kor, 5¹/₂-kor, 7-kor, 8¹/₂-kor és 10 órakor.

Egyetem-Mozgó

Kedden:

Csókos éjszakák.

(Három fejezet a szerelem bibliájából.)

Szerdán:

Holmes, a remete.

Ámor-csöppek.

Rendes helyárak:

Páholy..... 1-20 K I-ső hely 60 fill.
Zártzék 80 fill. II-ik hely 40 fill.

Uránia Színház

Kedden:

Szerdán:

NINCS ELŐADÁS.

Rendes helyárak:

Páholy..... 1-20 K I-ső hely 60 fill.
Zártzék 80 fill. II-ik hely 40 fill.

Előadások kezdete hétköznapokon:

5 órakor, 6¹/₂-kor, 8-kor és 9¹/₂ órakor.

Előadások kezdete vasár- és ünnepnapokon:

2¹/₂-kor, 4-kor, 5¹/₂-kor, 7-kor, 8¹/₂-kor és 10 órakor.

Apró-hirdetések.

Apróhirdetések a még mindig 10 szöig emelkedő anyagdrágulás miatt

1 K, minden további szó 8 fill.

A címszó és vastagabb betűkből szedett szó duplán számít. Apróhirdetéseket felvesz a kiadóhivatal (Gombos-papírüzlet) Deák F. utca 12. sz. a., reggel 8-tól délután 5 óráig.

Házitisasszonyi

állást keresek feltétlenül úri magános nőnél vagy urnál havonta 20 koronáért. Megkeresést kérek Tóth Vilma, Attila-ut 3. Suterin.

Féltalp

Koppándy-félegarantált első minőségű kapható: Gyufagyár-utca 1.

Főzni

bejárna úri házhoz Szabóné, Unió-utca 24.

Bármilyen állást

elfoglalna két intelligens fiatal asszony, miután férjük hadbavonult. Megkeresést kérnek: Monostori-ut 41.

Fényképész

segéd, nő vagy férfi azonnali belépésre kerestetik. Bővebbet Mátyás-tér 10. sz., Kolozsvárt, Dunkyénál.

Egy jó Benz-autó eladó. Megtekinteni és értekezni lehet a Biasini-szálló tulajdonosánál.

Eladó mézbor

métermázsánként K 10'-Galamb-utca 9.

Egy

elegáns, tiszta új gyermek-kocsi jutányosan eladó Monostori-ut 95.

Két szép szoba és konyha

november 1-re kiadó a Deák Ferenc-utcában. Értekezni: Gombos-papírüzletben.

Jó forgalmu fűszerüzlet nagy italméréssel, barakk közelében, hadbavonulás miatt átadó. Értekezni: Pacsirta-utca 16.

Üres ládák

különböző nagyságban jutányos árban eladók. Monostori-ut 130. szám.

Bejárónőt

takarításra keresek Ferenc József-ut 31. (Tözsébe).

Eladó stráfkocsik

Csaba-utca 20. szám.

Rendkívül előnyös árban árusítok:

Etamin, gyapjuszövet és se-lyem blousokat, barchet, delain és szövet-pongyolákat, szövet-aljakat, gyermekruhákat, mindennemű rövidárut és női kézimunkát, gyermek- és női harisnyákat és keztyűket. x

Tegyen egy próbavásárlást

Sipos Jenő

üzletében, Mátyás király-tér 17. szám alatt.

EMKE-DROGERIA EZEELŐTT LITKE

Lemezek, filmek, papírok, vegyszerek fényképező gépek

minden mennyiségben állandóan és eredeti gyári árban kaphatók.

Kolozsvár, Mátyás király-tér 32.

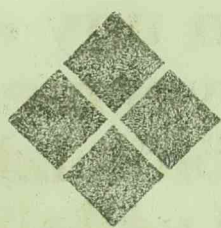
Oltott és oltatlan **mész** nagyban és kicsinyben

jutányos árban kapható:

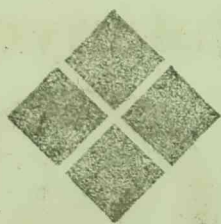
BARACH BENCÉNÉL, Erzsébet-út 4. sz.

GOMBOS F.

„Lyceum“-könyvnyomda
Kolozsvár, Deák Ferenc-u. 12.

Erdély legnagyobb,
modern
betűkkel és
gépekkel
felszerelt
nyomdája,

hol mindennemű
nyomtatvány rövid
idő alatt, izléses
kivitelben, jutányos
árban készül.

Telefonszám: 204

KOLOZSVÁRI KÖZPONTI NŐIKALAP DIVATÁRUHÁZ

DEÁK FERENC-UTCA 12. SZÁM (EMELET)

Diszített kalapok

és üres formák
előnyös árban
beszerezhetők.

Divatlap után ugy al-
kalmi, mint gyermek-
kalapok, fejkötők izlé-
ses készítését vállalja.

• **Gyermek-
kalapokban**
nagy választék.

• Virágot, tűzékét, más
egyéb kalapdíszeket
egyenként is árusít.

• Gyászkalapot, utazó-
sapkát, kalapot rövid
egy óra alatt készít.

• Mindennemű kalap
vasalását, átfestését,
átfarmálását jutányos
árban végzi.

Ugy a helyi, mint vidéki
t. hölgyközönség szíves
partfogását kéri tiszte-
lettel: a Tulajdonos.

